

एतामिति॥परमार्थस्तु त्रिशिष्टरूपां विरूपां त्रैलोक्यसुंदरीं असतीं न विद्यतेऽन्यासतीं यस्यास्तां करालां अवयवमन्निवेशैर्बुद्धैर्निर्मोक्षतां निर्णतोदरीं तनुमभ्यां अर्थांतरमपि प्रागुक्तरीत्या द्रष्टव्यं ॥ वृद्धां ज्ञानवृद्धां अनादिच ॥ ११ ॥ १२ ॥ कराला दारुणा परिहासा विचक्षणा तत्तद्वाक्ये परिहासत्वज्ञानरहिता ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ पश्यत स्तव पश्यंतं त्वामनादृत्य ॥ १६ ॥ १७ ॥ निगृह्य वाचेतिशेषः ॥ १८ ॥ अनार्यैः परिहासोनकथमपिकार्यइत्यत्रानुभवं प्रमाणयति ॥ पश्यवैदेहीं भक्षयितुमुद्युक्ताऽस्मत्कृत

एतां विरूपामसतीं करालां निर्णतोदरीं ॥ भार्यावृद्धां परित्यज्यत्वामेवैष भजिष्यति ॥ ११ ॥ कोहिरूपमिदं श्रेष्ठं संत्यज्य वरवर्णिनि ॥ मा नुषीषु वरारोहे कुर्याद्भावं विचक्षणः ॥ १२ ॥ इति सालक्ष्मणेनोक्ता कराला निर्णतोदरी ॥ मन्यते तद्वचः सत्यं परिहासा विचक्षणा ॥ १३ ॥ सारामं पर्णशालायामुपविष्टं परंतपं ॥ सीतया सह दुर्धर्ममब्रवीत्काममोहिता ॥ १४ ॥ इमां विरूपामसतीं करालां निर्णतोदरीं ॥ वृद्धां भार्यामवष्टभ्य न मां त्वं बहु मन्यसे ॥ १५ ॥ अद्येमां भक्षयिष्यामि पश्यतस्तव मानुषीं ॥ त्वया सह च रिष्यामि निःसपत्नायथा सुखं ॥ १६ ॥ इत्युक्त्वा मृगशावाक्षीमलात सह शेक्षणा ॥ अभ्यगच्छत्सु संकुट्टामहोत्कारोहिणीमिव ॥ १७ ॥ तां मृत्युपाशप्रतिमामापतंतीं महाव लः ॥ निगृह्य रामः कुपितस्ततो लक्ष्मणमब्रवीत् ॥ १८ ॥ क्रूरैरनार्यैः सौमित्रे परिहासः कथंचन ॥ न कार्यः पश्यवैदेहीं कथंचित्सौम्यजी वतीं ॥ १९ ॥ इमां विरूपामसतीं मतिमत्तां महोदरीं ॥ राक्षसीं पुरुषव्याघ्रविरूपयितुमर्हसि ॥ २० ॥ इत्युक्तो लक्ष्मणस्तस्याः क्रुद्धोराम स्य पश्यतः ॥ उद्धृत्य खड्गं चिच्छेद कर्णनासे महाबलः ॥ २१ ॥ निरुत्तकर्णनासातु विस्वरं साविनद्यच ॥ यथागतं प्रदुद्रावघोराश्रूर्पणखा वनं ॥ २२ ॥ सा विरूपामहाघोराराक्षसी शोणितोक्षिता ॥ न तादविविधान्नादान्यथा प्रावृषितो यदः ॥ २३ ॥

परिहासदोषादिति शेषः ॥ इदं परि हासेनाप्यनृतवचनं सत्यनिष्ठस्य रामस्य सर्वानर्थमूलं मूलविद्यायां मायायां बीजावेशमूलं चेति कतकः ॥ हे सौम्य कथंचिज्जीवतीमेवेत्युत्तरश्लोकान्वयि ॥ १९ ॥ इमां स्वतो विरूपां विरूपय पार्श्वस्थितइति शेषः ॥ २० ॥ कर्णनासे इति आर्षत्वादेकवत्त्वाभावः ॥ २१ ॥ २२ ॥ विविधान्नादान्नाद चकारेत्यर्थः ॥ २३ ॥